

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова
Бібліотека
Інформаційно-бібліографічний відділ

**БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС ДОКУМЕНТІВ
ВІДПОВІДНО ДО ДСТУ 7.1:2006,
ЗАПРОВАДЖЕНОГО В ДІЮ В УКРАЇНІ 01.07.2007**

Методичні рекомендації

3-тє видання, перероблене і доповнене

Харків – 2015

УДК 025.5(07)
ББК 78.50я81
Б 59

Укладачі:

Н. Б. Давидова, В. О. Статкус

Бібліографічний опис документів відповідно до ДСТУ 7.1:2006, Б59 запровадженого в дію в Україні 01.07.2007 : метод. реком. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад.: Н. Б. Давидова, В. О. Статкус ; відп. за вип. О. М. Штангей. — 3-тє вид., перероб. і доп. — Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. — 23 с.

УДК 025.5(07)
ББК 78.50я81

Зміст

Вступ.....	4
Загальні положення.....	5
Приклади бібліографічних описів.....	8
Однорівневий бібліографічний опис.....	8
Книги.....	8
Книги за редакцією.....	9
Книги за укладачами.....	9
Перевидані книги.....	9
Книги з паралельним заголовком.....	10
Видання іноземними мовами.....	10
Іноземні видання.....	10
Законодавчі матеріали.....	10
Нормативно-технічні документи.....	11
Методичні вказівки.....	13
Матеріали конференцій.....	14
Неопубліковані документи.....	14
Аудіо-, відеоматеріали.....	16
Образотворчі матеріали.....	16
Картографічні матеріали.....	16
Електронні ресурси.....	16
Багаторівневий бібліографічний опис.....	18
Багатотомні видання.....	18
Серійні та інші продовжувані видання.....	18
Аналітичний бібліографічний опис.....	19
Складник документа (частина).....	19
Статті зі збірників.....	19
Статті з матеріалів конференцій.....	20
Статті з журналів.....	21
Статті з іноземних журналів.....	22
Статті з газет.....	22
Список використаних джерел.....	23

Вступ

Методичні рекомендації розроблено згідно з національним стандартом ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання», запровадженим у дію в Україні з 01.07.2007, та національним стандартом ДСТУ 3582:2013 «Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ)», запровадженим у дію в Україні з 22.08.2013. Окрім того, під час підготовки цих рекомендацій залучено розроблені Українським науково-дослідним інститутом архівної справи та документознавства (УНДІАСД) та погоджені з Вищою атестаційною комісією України «Правила оформлення посилань на архівні документи у дисертаціях» і «Правила оформлення посилань на архівні документи у прикінцевих, прикінцевих, пристатейних списках джерел (у монографії, навчальному посібнику, статті тощо)».

Мета цих методичних рекомендацій – надати допомогу під час бібліографічного опису різних видів документів і видань. Потреба в новій редакції обумовлена низкою змін, внесених у правила складання бібліографічного опису чинним Державним стандартом. Запропонована редакція порівняно з попередніми (2007 та 2011 рр.) має більш вичерпний перелік видів документів і видань, приклади бібліографічного опису яких зі стислими коментарями подано в рекомендаціях (друковані видання, неопубліковані документи, архівні, картографічні та образотворчі матеріали, електронні ресурси тощо).

Видання стане в нагоді науковцям, викладачам, аспірантам, студентам, видавцям, а також всім тим, хто стикається з питаннями бібліографічного опису документів.

Загальні положення

Під час підготовки звітів із наукової роботи, наукових, навчальних, навчально-методичних, фахових видань тощо на завершальному етапі неодмінно постає проблема складання списку використаних чи рекомендованих джерел інформації. Дані про документи та матеріали мають подаватися в уніфікованому й стандартизованому вигляді для адекватної ідентифікації та подальшого використання. Із цією метою застосовують бібліографічний опис документу (матеріалу).

Бібліографічний опис – це наведена за певними правилами сукупність відомостей про документ (матеріал), призначена для його ідентифікації. Бібліографічний опис допомагає зорієнтуватися під час пошуку інформації, відображаючи стислу характеристику документа: відомості про автора, назву, місце і рік видання тощо.

Джерелом опису є документ (матеріал). Основою опису є титульний аркуш, за його відсутності – обкладинка друкованого видання, етикетка диска (контейнера); web-ресурс описують з екрана комп'ютера.

Титульний аркуш – елемент документа, який містить заголовок видання, прізвище автора (авторів), назву видавництва, місце та дату видання.

Бібліографічний опис складають мовою тексту документа. Під час роботи застосовують загальні правила скорочення слів і словосполучень, установлені чинним Стандартом [5, 3]. Не скорочують будь-які заголовки в будь-якій області опису, за винятком випадків, коли скорочення є частиною назви.

Структура бібліографічного опису може містити обов'язкові та факультативні (необов'язкові) елементи. **Обов'язкові** елементи наводяться в будь-якому бібліографічному описі, забезпечуючи ідентифікацію документа. Опис, що складається з обов'язкових елементів, називається стислим і містить прізвище, ініціали автора (авторів), назву, відомості про видання, видавництво, рік видання, том (якщо є), кількість сторінок (обсяг). Розширений бібліографічний опис передбачає факультативні елементи, які утворюють загальну систему бібліографічного опису. **Факультативні** елементи містять додаткові бібліографічні відомості про документ: загальне визначення матеріалу, паралельний заголовок, додаткові відомості про назву, наявність довідкового чи ілюстративного матеріалу тощо.

Аналітичний бібліографічний опис – опис складової частини документа (розділу, глави, статті тощо), ідентифікація та пошук якої потребують відомостей про документ, у якому вона розміщена.

Автор (співавтор) – особа, яка створила художній, науковий, мистецький чи інший твір (проект, винахід тощо) або брала участь у його створенні. Автором може бути установа чи організація, від імені яких публікуються матеріали.

Укладач, упорядник – особа, яка що-небудь укладає, упорядковує, створює (підручник, збірник, покажчик тощо), укладаючи, добираючи, систематизуючи у визначеному порядку певний матеріал.

Заголовок – назва (слово, фраза, буква або група слів, фраз, букв), наведена на документі (матеріалі) в тому вигляді, у якому вона встановлена (затверджена) автором чи видавцем, і подана на титульному аркуші. Заголовок призначений для ідентифікації та пошуку документа.

Паралельний заголовок – еквівалент заголовка іншою мовою, до якого застосовують форми та правила оформлення основного заголовка. У бібліографічному описі його відокремлюють від основного заголовка знаком рівності (=).

Відомості про видання – інформація про повторюваність видання, про перевидання, про передрук тощо. Наприклад:

. – 2-ге вид.

. – 3-тє вид., перероб. і доп.

Місто видання – це назва міста, де було створено документ (матеріал). Назви міст України мають наводитися повністю, без скорочень. Скорочують лише назви окремих російських міст, а саме: Москва – М., Санкт-Петербург – СПб., Нижній Новгород – Н. Новгород, Ростов-на-Дону – Ростов н/Д [3].

Видавництво – найменування видавця, наводять після місця видання (міста) без лапок і відокремлюють двокрапкою (:). Слова «Видавництво», «Видавничий будинок» тощо випускаються, за винятком випадків, коли вони є частиною назви. Наприклад:

Харків : Фоліо, 2013.

Львів : Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2011.

Якщо зазначено два місця видання, то подають обидва, відокремлюючи крапкою з комою (;). Наприклад:

Харків ; Полтава.

За наявності двох видавництв:

– в одному місті – їх наводять через двокрапку (:). Наприклад:

М. : Лаком-книга : Габестро, 2001;

– у різних містах – їх наводять після відповідного міста через крапку з комою (;). Наприклад:

Харків : ХНУМГ ім О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2014.

Якщо джерело інформації не містить даних про видавництво – у квадратних дужках ([]) наводять скорочення:

– [б. в.] – українською (без видавництва) [5];

– [б. и.] – російською (без издательства) тощо [3].

Видавництво не подають під час бібліографічного опису неопублікованих документів (дисертацій, авторефератів дисертацій тощо), періодичних видань (журналів, газет тощо), а також частини книги (розділу, глави тощо) [4].

Дата видання – рік видання, що зазначають після назви видавництва, друкують арабськими цифрами без слова «рік» і відокремлюють комою.

Кількісна характеристика – кількість сторінок, наявність ілюстрацій та іншого матеріалу, який є у виданні (карти, фото тощо). Наприклад:
Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 150 с. : іл.

Різноманіття наявних джерел інформації та різновидів матеріалів потребує адекватного відображення в бібліографічному описі. Термін на позначення різновиду матеріалу пишуть після назви документа мовою тексту оригіналу (українською, російською, англійською та ін.) та беруть у квадратні дужки (наприклад **[Текст]**, **[Електронний ресурс]**, **[Карту]**) [4].

Оскільки друковані матеріали залишаються найбільш розповсюдженими, у списку використаних джерел відповідний термін **[Текст]** у бібліографічному описі можна не подавати. Окрім того, у **квадратні дужки** беруть будь-які дані про документ, потрібні згідно зі стандартами для бібліографічного опису, але відсутні на титульному аркуші.

Під час бібліографічного опису використовують низку **умовних розділових знаків**, які відокремлюють області бібліографічного опису (Таблиця 1). Розділові знаки (кома, двокрапка, тире тощо), наявні в будь-якій назві, застосовують згідно з правилами граматики. З метою чіткого відокремлення областей і елементів, а також розрізнення умовної й граматичної пунктуації застосовують **пробіли** в один друкований знак до та після умовного знака. Винятками є крапка та кома, пробіли друкують лише після яких. Наприкінці бібліографічного опису ставиться крапка[4].

Таблиця 1

Знаки, що застосовують під час бібліографічного опису

Знак	Назва знака
. –	Крапка і тире
.	Крапка
,	Кома
:	Двокрапка
;	Крапка з комою
...	Три крапки
/	Скісна риска
//	Дві скісних риси
()	Круглі дужки
[]	Квадратні дужки
+	Знак плюс
=	Знак рівності

Далі наведено приклади поширених варіантів бібліографічних описів різних видів документів і матеріалів. У деяких випадках подано два варіанти опису. Доцільність вибору того чи іншого варіанту залежить від загального задуму автора роботи.

Приклади бібліографічних описів

Однорівневий бібліографічний опис

Книги

Один автор

Величко В. В. Організація рекреаційних послуг : навч. посібник / В. В. Величко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 202 с.

Штомпель Н. Е. Містобудування : конспект лекцій : для студ. 1 курсу ден. форми навч. за напр. підгот. «Менеджмент» / Н. Е. Штомпель ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2010. – 104 с.

Мицик Ю. Іван Мазепа / Ю. Мицик. – Київ : [Б. в.], 2007. – 72 с. – (Серія «Великі українці»). – На обклад. : Проект «Про Україну з гонором і гумором».

Два автори

Килимник І. І. Правова характеристика забезпечення комерційної таємниці на підприємстві в умовах ринкової економіки : монографія / І. І. Килимник, О. В. Харитонов ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 82 с.

Пруненко Д. О. Загальний курс транспорту : конспект лекцій : для студ. 1 курсу ден. та 2 курсу заочн. форм навч. за напр. підгот. 6.070101 – «Транспортні технології (за видами трансп.)» / Д. О. Пруненко, Н. А. Соколова ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2013. – 110 с.

Три автори

Голіков А. П. Економіка України : навч. посібник / А. П. Голіков, Н. А. Казакова, О. А. Шуба. – Київ : Знання, 2009. – 286 с.

Решетило В. П. Трудові ресурси регіонів: просторове розміщення та підвищення ефективності використання : монографія / В. П. Решетило, Н. С. Міщенко, О. В. Шубна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 157 с.

Чотири автори

Якщо книга має чотирьох авторів, спочатку наводять назву, прізвища авторів подають після скісної риски.

Практикум з нарисної геометрії : навч. посібник / [В. І. Лусь, Т. Є. Киркач, О. Є. Мандріченко, А. О. Радченко] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 118 с.

Організація послуг харчування : підручник / А. І. Усіна, О. Ю. Давидова, І. В. Середа, Т. П. Кононенко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – 183 с.

П'ять і більше авторів

Якщо книга має п'ять авторів, спочатку наводять назву, після скісної риски подають прізвища перших трьох.

Практикум по технической эксплуатации городского электрического транспорта : учеб. пособие / [В. Ф. Далека, В. Б. Будниченко, В. И. Коваленко и др.] ; Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2014. – 204 с.

Безпека життєдіяльності : навч. посібник / В. А. Лушкін, В. І. Торкатюк, Б. М. Коржик [та ін.]. – Житомир : Житомир, 2001. – 672 с.

Книги за редакцією описують під назвою.

Національна економіка : навч. посібник / за заг. ред. В. П. Решетило ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2009. – 386 с.

Екологія міста : підручник / под общ. ред. Ф. В. Стольберга. – Киев : Либра, 2000. – 464 с.

Створення просторових даних для грошової оцінки земель та нерухомого майна : монографія / [К. А. Мамонов, В. Д. Шипулін, І. С. Глушенкова та ін.] ; за заг. ред. К. А. Мамонова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХУПС, 2014. – 240 с.

Книги за укладачами описують під назвою.

У такому разі автором є установа (організація), від імені або за участю якої опубліковано книгу. Якщо така організація є, її назву наводять після скісної риски перед прізвищами укладачів, редакторів тощо.

Сучасний тлумачний словник української мови / уклад.: Л. П. Олексієнко, О. Л. Шумейло. – Київ : Кобза, 2002. – 544 с.

Становлення та розвиток комунального господарства й комунальної освіти міста Харкова (1873–2012) : бібліогр. покажчик / Харків. нац. акад. міськ. госп-ва ; уклад.: О. М. Штангей, Т. С. Муханова, О. Ф. Сергієнко. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 118 с.

Перевидані книги

Маляренко В. А. Енергетичні установки. Загальний курс : навч. посібник / В. А. Маляренко ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – [2-е вид.]. – Харків : САГА, 2008. – 320 с. : іл. – (Серія «Науково-технічна освіта: Енергетика. Довкілля. Енергозбереження»).

Байлик С. И. Гостиничное хозяйство : учебник / С. И. Байлик. – 2-е изд., перераб. и доп. – Киев : Дакор, 2009. – 368 с.

Книги з паралельним заголовком

Відомості про переклад розміщують після заголовка, відокремлюючи двокрапкою. Якщо у виданні зазначено прізвище перекладача, його наводять за скісною рискою.

Ковалевский Г. В. Статистика = Statistiks : учебник для ВУЗов / Г. В. Ковалевский ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва ; [пер. с укр. Г. В. Ковалевского]. – Харьков : ХНАГХ, 2012. – 445 с.

Бораковский А. В. Пособие для решения задач по высшей математике = Handbook for problem solving in Higher Mathematics : учеб. пособие / А. В. Бораковский, А. И. Ропавка ; Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Харьков : ХНАГХ, 2008. – 195 с.

Видання іноземними мовами

4 000 mots les plus usités en russe = 4 000 наиболее употребительных слов русского языка : dictionnaire élémentaire pour les écoles étrangères / sous la rédaction de N. Chanski. – М. : La langue russe, 1975. – 271 p.

Жук Л. Я. Academic and Professional Communication : навч. посібник : [пер. з укр.] / Л. Я. Жук, Є. С. Ємельянова, О. Л. Ільєнко. – Харків : [Міськдрук], 2011. – 268 с. – Текст англійською мовою.

Іноземні видання

The farthest things in the Universe / J. M. Pasachoff, H. Spinrad, P. S. Osmer, E. S. Cheng. – Cambridge : Cambridge University Press, 1994. – 104 p.

Urdang L. A Basic Dictionary of Synonyms and Antonyms / L. Urdang. – New Delhi ; Bombay : Orient Paperbacks, 1982. – 399 p.

Законодавчі матеріали

Господарський кодекс України : офіц. текст : за станом на 20 січня 2007 р. – Харків : Одиссей, 2007. – 240 с.

Житлове законодавство України : за станом на 20 квітня 2006 р. – Київ : Істина, 2006. – 320 с.

Конституція України : офіц. текст : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. зі змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р. : станом на 1 січня 2006 р.]. – Київ : Мін-во юстиції України, 2006. – 124 с.

Про зміни у складі Міжвідомчої групи України у Віртуальному Центрі ГУАМ по боротьбі з тероризмом, організованою злочинністю, розповсюдженням наркотиків та іншими небезпечними видами злочинів : Розпорядження Президента України від 17 лютого 2015 р. № 209/2015-рп // Офіційний вісник України. – 2015. – № 15. – С. 11–12.

Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – С. 156–218.

Про затвердження плану заходів щодо захисту державних інформаційних ресурсів : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2014 р. № 1135-р // Урядовий кур'єр. – 2014. – 6 грудня. – С. 19.

Про затвердження Положення про Державне агентство з енерго-ефективності та енергозбереження України : Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 676 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 97. – С. 69–75.

Про затвердження умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів України в 2015 році : Наказ Міністерства освіти і науки України від 15 жовтня 2014 р. № 1172 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 91. – С. 456–528.

Про надання дозволів на розміщення зовнішньої реклами : Рішення Харківської міської Ради від 05.11.2014 р. № 661 // Харьковские известия. – 2014. – 8 ноября. – С. 19–20.

Про призначення довічних державних стипендій видатним діячам науки : Указ Президента України від 7 листопада 2014 р. № 857/2014 // Урядовий кур'єр. – 2014. – 12 листопада. – С. 20.

Про формування складу Кабінету Міністрів України : Постанова Верховної Ради України від 2 грудня 2014 р. № 9-VII // Голос України. – 2014. – 4 грудня. – С. 6.

Нормативно-технічні документи

Стандарти

ГОСТ Р 517721–2001. Аппаратура радиоэлектронная бытовая. Входные и выходные параметры и типы соединений. Технические требования. – Введ. 2002–01–01. – М. : Изд-во стандартов, 2001. – IV, 27 с. : ил.

ДСТУ 2685–94. Фотограмметрія. Терміни та визначення. – Чинний від 1995–07–01. – Київ : Держстандарт України, 1994. – 95 с.

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT). – Чинний від 2007–07–01. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).

або

Аппаратура радиоэлектронная бытовая. Входные и выходные параметры и типы соединений. Технические требования : ГОСТ Р 517721–2001. – Введ. 2002–01–01. – М. : Изд-во стандартов, 2001. – IV, 27 с. : ил.

Фотограмметрія. Терміни та визначення : ДСТУ 2685–94. – Чинний від 1995–07–01. – Київ : Держстандарт України, 1994. – 95 с.

Правила

Свайные фундаменты : СНиП 2.02.03–85 : утв. Госстроем СССР 20.12.85 : взамен СНиП 11–17–77 : ввод в действие с 01.01.87. – М. : Госстрой СССР, 1986. – 44 с. : ил.

Бетонні та залізобетонні конструкції монолітні : затв. Держбуд України 05.11.99 : чинний з 01.01.2000. – Київ : Держкомбудівництва, архітектури та житлової політики України, 2000. – 68 с.

Авторські свідоцтва

А. с. 2017351 СССР, МКИ⁵ Н 05 В 33/02. Способ демеркуризации трубчатой люминесцентной лампы / К. К. Намитоков, В. Г. Брезинский, К. А. Сорока, Е. Д. Дьяков, Ю. П. Кравченко (СССР) ; Харьков. ин-т инж. гор. хоз-ва. – № 4916676/21 ; заявл. 05.03.91 ; опубл. 30.07.94, Бюл. № 14.

А. с. 1820317 СССР, МКИ⁵ G 01 N 29/00. Устройство для определения физико-механических свойств строительных материалов и горных пород / Я. А. Сериков, М. С. Золотов, Л. Н. Шутенко, С. Я. Сериков (Украина) ; Харьков. ин-т инж. гор. хоз-ва. – № 4936972/28(41893) ; заявл. 20.05.91 ; опубл. 19.11.93, Бюл. № 21.

Патенти

Пат. 89464 Україна, МПК Е 04 В 1/18. Каркасна будівля «Монофант» / В. С. Шмуклер, В. М. Бабаєв, С. О. Бугаєвський, К. В. Бережна, І. А. Карякін, І. М. Сеїрські (Україна), В. І. Кондратенко (Російська Федерація). – № u201311919 ; заявл. 10.10.13 ; опубл. 25.04.14, Бюл. № 8.

Пат. 75207 Україна, МПК Н 02 J 3/14, Н 02 J 3/28. Спосіб регулювання навантаження трансформатора в мереживних трансформаторних підстанціях / В. А. Маляренко, І. Д. Колотило, І. Є. Щербак (Україна) ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – № 201205527 ; заявл. 07.05.12 ; опубл. 26.11.12, Бюл. № 22.

або

Каркасна будівля «Монофант» : пат. 89464 Україна : МПК Е 04 В 1/18 / В. С. Шмуклер, В. М. Бабаєв, С. О. Бугаєвський, К. В. Бережна, І. А. Карякін, І. М. Сеїрські (Україна), В. І. Кондратенко (Російська Федерація). – № u201311919 ; заявл. 10.10.13 ; опубл. 25.04.14, Бюл. № 8.

Заявки

Заявка 1095735 Российская Федерация, МПК⁷ В 64 G 1/00. Одноразовая ракета-носитель / Тернер Э. В. (США) ; заявитель Спейс Системз / Лорал, инк. ; пат. поверенный Егорова Г. Б. – № 2000108705/28 ; заявл. 07.04.00 ; опубл. 10.03.01, Бюл. № 7 (I ч.) : приоритет 09.04.99, № 09/289, 037 (США). – 5 с. : ил.

Методичні вказівки

Якщо методичні вказівки мають автора (авторів) – їх описують за правилами бібліографічного опису книг. Але зазвичай їх укладають кілька фізичних осіб (укладачі, упорядники) і вони не є самостійним доробком окремої людини. В цьому випадку методичні вказівки описують під назвою.

Укладачі

Від одного до чотирьох укладачів

Мікропроцесорна техніка : метод. вказівки до самост. вивч. : для студ. 3 курсу ден. та 4 курсу заочн. форм навч. напр. підгот. 6.050701 – «Електротехніка та електротехнології» спец. «Світлотехніка та джерела світла» / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Ю. П. Колонтаєвський. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. – 11 с.

Методические указания к самостоятельной работе по русскому языку : для иностр. студ. 4 курса дневн. формы обуч. напр. подгот.: 6.030504 «Экономика предприятий», 6.030509 «Учёт и аудит», 6.030601 «Менеджмент», 6.050701 «Электротехника и электротехнологии», 6.060101 «Строительство», 6.060102 «Архитектура» / Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова; сост.: И. Н. Золотарёва, Л. Ф. Крутовая, А. С. Пономарёв, О. В. Хомякова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2014. – 16 с.

або

Методические указания к самостоятельной работе по русскому языку : для иностр. студ. 4 курса дневн. формы обуч. напр. подгот.: 6.030504 «Экономика предприятий», 6.030509 «Учёт и аудит», 6.030601 «Менеджмент», 6.050701 «Электротехника и электротехнологии», 6.060101 «Строительство», 6.060102 «Архитектура» / Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова ; сост.: И. Н. Золотарёва [и др.]. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2014. – 16 с.

П'ять і більше укладачів

Методичні вказівки до практичних завдань і самостійної роботи з дисципліни «Транспортно-експедиційна робота» : для студ. 2 курсу ден. і 5 курсу заочн. форм навч. за напр. підгот. 6.070101 «Транспортні технології (за видами транспорту)» / Харків. нац. акад. міськ. госп-ва ; уклад.: Ю. О. Давидіч, Є. І. Куш, О. О. Лобашов [та ін.]. – Харків : ХНАМГ, 2013. – 18 с.

Матеріали конференцій

Вода. Экология. Общество : материалы IV междунар. науч.-техн. конф., Харьков, 20–21 марта 2014 г. / [редкол.: С. С. Душкин, Е. Б. Сорокина, Г. И. Благодарная] ; Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова, КП «Харьковводоканал», Белгород. гос. техн. ун-т им. В. Г. Шухова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2014. – 151 с.

Неопубліковані документи

Дисертації

Романова Т. І. Підвищення ефективності освітлювальних установок внутрішньобудинкового освітлення : дис. ... канд. техн. наук : 05.09.07 – світлотехніка та джерела світла / Романова Тетяна Іванівна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2015. – 256 с.

Глушенкова І. С. Методи, моделі та інформаційні технології оцінювання станів просторово розподілених об'єктів : дис. ... канд. техн. наук : 05.13.06 – інформаційні технології / Глушенкова Ірина Сергіївна ; Харків. нац. ун-т радіоелектрон. – Харків, 2012. – 251 с.

Автореферати дисертацій

Жовтяк Г. А. Транспортна інфраструктура в забезпеченні інтеграційних зв'язків соціально-економічного розвитку регіону : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка / Жовтяк Ганна Анатоліївна ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2014. – 20 с.

Абракитов В. Э. Совершенствование акустического комфорта методами моделирования распространения, поглощения и изоляции звуковых волн : автореф. дис. ... докт. техн. наук : 27.00.02 – безопасность деятельности / Абракитов Владимир Эдуардович ; Всемир. эксп.-аттест. ком.-т. – СПб., 2012. – 46 с.

Звіти про науково-дослідну роботу

Розроблення Концепції національної стратегії організації навчання, підготовки та підвищення кваліфікації фахівців для запровадження ринкових умов господарювання у сфері житлово-комунального господарства : звіт про НДР (заклучн.) / Харків. нац. акад. міськ. госп-ва ; керівн. П. Т. Бубенко. – Харків, 2011. – 111 с. – Бібліогр.: с. 80–82. – № ДР 0111U007776 ; Инв. № 1011.

Дослідження перспектив розвитку медичного туризму в світі та в Україні : звіт про НДР / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; керівн. Л. В. Оболенцева ; викон.: С. А. Александрова [та ін.]. – Шифр теми 2635/13 ; Инв. № 1116. – Харків, 2013. – 46 с.

Архівні матеріали

У списку джерел дисертацій подають відомості про кожний архів, документи якого досліджено, у такій послідовності: назва архіву (повністю), номер і назва фонду (повністю), крайні дати (зі скороченням: фонд – ф.), номер опису (оп.), номер групи та комплексу, назва комплексу (повністю), номер одиниці зберігання (од. зб.), кількість аркушів (арк.).

Киевский аэровокзал (Борисполь). Генплан. – Центральний державний науково-технічний архів України, ф. Р-6 Державний інститут по проектуванню Київпроект Київського міськвиконкому, м. Київ, к. 1-90, оп. 8, од. зб. 1, арк. 1, 1959 р.

Протоколи засідання комісій по утворенню Української національної бібліотеки. Чернетки, 1918. – Центральний державний історичний архів України, м. Київ, ф. 1235 Грушевські – історики та філологи, 1830–1958 рр., оп. 1, спр. 1055, 4 арк.

У разі використання документів, що знаходяться в архівних установах НАН України, міністерств та відомств, вищих навчальних закладів, бібліотек, музеїв, громадських організацій, у недержавних, приватних архівах, посилання оформлюються згідно з системою обліку документів цієї установи.

План праці НДКІУ на 1924 р. – Науковий архів Інституту історії України НАН України, оп. 3. Науково-дослідна кафедра історії України, спр. 170, № 1, 5 арк.

Приветственный адрес в честь 50-летия творческой и научно-педагогической работы А. Н. Бекетова от ректора ХИИКСа. – Музейный комплекс Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова, вх. инв. № 225, основной фонд № 125.

У прикнижкових, прикінцевих, пристатейних посиланнях (монографії, навчальні посібники, статті тощо) на архівні документи назва архіву подається повністю, у дужках – загальноприйняті скорочення. За повторного згадування застосовують скорочену форму назви архіву.

У бібліографічному описі послідовно зазначають назву матеріалу, який описується, після тире наводять назву архіву, номери фонду (ф.), опису (оп.), справи (спр.), аркуша (арк.).

Заява приват-доцента по кафедрі філософії Київського університету П. Світлова від 23.10.1919 про необхідність читання курсу гносеології. – Державний архів м. Києва, ф. 16, оп. 469, спр. 381, арк. 13 б. 4.

або

Заява приват-доцента по кафедрі філософії Київського університету П. Светлова від 23.10.1919 про необхідність читання курсу гносеології. – ДАК, ф. 16, оп. 469, спр. 381, арк. 13 б. 4.

Аудіо-, відеоматеріали

Русалочка [Видеозапис] : мультфільм / Walt Disney Co. – L. Angeles, 1994. – 90 мин. – 1 вк.

Romantic collection : Millennium ed. [Sound recording]. – Germany, 2001. – 45 min. – 1 mc. – Title from label cassette.

Образотворчі матеріали

Архитектурно-ландшафтное проектирование. Водные сооружения [Изоматериал] : [альбом чертежей и планов] / отв. ред. Ванпин Удавэй ; пер. с кит. Ванг Лиджун. – М. : Изд-во АСВ, 2012. – 197 с. : ил.

Харків і харків'яни [Образотворчий матеріал] : фотоальбом / [фото Р. Т. Папик'яна ; текст Р. Б. Гнатишина]. – Київ : Мистецтво, 1989. – 184 с. : іл. – Загол. на авантит., зміст парал. укр., рос., англ. мовами.

Картографічні матеріали

Харьков : план города [Карты] / сост. и подгот. к печ. ГНПП «Картография». – 1:25000. – Киев : ГНПП «Картография», 2001. – 1 к. : цв.

Загальногеографічний атлас України [Карти] / [уклад. та підгот. до друку Держ. наук.-виробн. підпр. «Картографія» у 2004 р. ; гол. ред. І. Руденко ; відпов. ред. Л. Марченко]. – Київ : ДНВП «Картографія» : Укргеодезкартографія, 2004. – 112 с.

Електронні ресурси

У бібліографічному описі електронних ресурсів терміни на позначення різновиду матеріалу [Електронний ресурс] та Режим доступу подають мовою оригіналу (українською, російською, англійською тощо).

Українською:

- 1) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – *віддалений доступ (інтернет)*;
- 2) [Електронний ресурс] – *локальний доступ (CD)*.

Російською:

- 1) [Электронный ресурс]. – Режим доступа:.....;
- 2) [Электронный ресурс].

Англійською:

- 1) [Electronic resource]. – Regime of access:.....;
- 2) [Electronic resource].

Віддалений ресурс

Российская государственная библиотека [Электронный ресурс] / Центр информационных технологий РГБ ; ред. Т. В. Власенко ; Web-мастер Н. В. Козлова. – Электронные данные. – М. : Рос. гос. б-ка, 1997 – . – Режим доступа: <http://www.rsl.ru>, свободный. – Заголовок с экрана. – Яз. рус., англ.

Лелюк В. А. Интегральный подход к развитию газового хозяйства области на базе системы ARIS [Электронный ресурс] / В. А. Лелюк // Комунальне господарство міст : наук.-техн. зб. / Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Электронные текстовые данные. – Харків : ХНАМГ, 2013. – Вип. 108. – С. 11–18. – (Серія «Економічні науки»). – Режим доступа: <http://eprints.kname.edu.ua/32111/>, свободный. – (дата обращения: 26.01.2015). – Загол. с экрана.

Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556–VII. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>, вільний. – (дата звернення: 26.01.2015). – Назва з екрана.

Локальний ресурс

Освітні інновації у вищих навчальних закладах України [Електронний ресурс] / МОН України, Науково-методичний центр вищої освіти. – Електронні дані і програми. – [Київ] : [б. в.], [2005]. – 1 електрон. оптичн. диск (CD-ROM). – Сист. вимоги: наявність інтернет-браузера, що підтримує CSS і кодову сторінку 1251. – Назва з етикетки контейнера диска. – Мова укр.

Інтегрована лексикографічна система «Словники України» [Електронний ресурс] : словозміна, транскрипція, фразеологія, синонімія, антонімія / В. А. Широков [та ін.] ; НАН України, Укр. мовно-інформ. фонд. – Версія 4.1. – Дані і прогр. – [Київ] : Довіра, 2006. – 1 електрон. оптичн. диск (CD-ROM). – Систем. вимоги: Pentium-II/300 ; 64Mb RAM ; Microsoft Windows XP ; 60 Mb вільного дискового простору ; NET Framework 2.0. – Назва з етикетки диска.

Багаторівневий бібліографічний опис

Багатотомні видання

Видання в цілому

Таранов П. С. 120 філософов. Жизнь. Судьба. Учение. Мысли : учеб. пособие : в 2 т. / П. С. Таранов. – Симферополь : Реноме ; Николаев : Возможности Киммерии, 2002.

Науково-освітній потенціал нації: погляд у ХХІ століття : [у 3 кн.] / [за заг. ред. В. Литвина ; авт.-упоряд.: В. Литвин, В. Андрущенко, С. Довгий та ін.]. – Київ : Навчальна книга, 2003.

Окремий том

Таранов П. С. 120 філософов. Жизнь. Судьба. Учение. Мысли : учеб. пособие : в 2 т. / П. С. Таранов. – Симферополь : Реноме ; Николаев : Возможности Киммерии, 2002. – Т. 1. – 685 с. : ил.

Науково-освітній потенціал нації: погляд у ХХІ століття : [у 3 кн.] / [за заг. ред. В. Литвина ; авт.-упоряд.: В. Литвин, В. Андрущенко, С. Довгий та ін.]. – Київ : Навчальна книга, 2003. – Кн. 3 : Модернізація освіти. – 943 с.

Серійні та інші продовжувані видання

Збірники наукових праць

Комунальне господарство міст : наук.-техн. зб. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; [відп. ред. В. М. Бабаєв]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – Вип. 113. – 371 с. – (Серія «Економічні науки»).

Повышение эффективности и надёжности городского хозяйства : сб. науч. тр. / Ин-т системн. исслед. образ., Харьков. ин-т инж. гор. хоз-ва ; [отв. ред. В. П. Пустовойтов]. – Киев : ІСДО, 1993. – 152 с.

Журнали

Світлотехніка та електроенергетика = Lighting engineering and power engineering : міжнар. наук.-техн. журн. / засновник Харківська державна академія міського господарства. – 2002 – . – Харків : ХДАМГ, 2002 – . – Щокв.

Аналітичний бібліографічний опис

Складник документа (частина)

Розділ

Наумов М. С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні / М. С. Наумов // Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки : монографія / В. П. Решетило, М. С. Наумов, Ю. В. Федотова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2014. – Розд. 4. – С. 213–241.

Тема

Величко В. В. Організація спортивно-оздоровчих послуг / В. В. Величко // Організація рекреаційних послуг : навч. посібник / В. В. Величко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків, 2013. – Тема 8. – С. 120–135.

Глава

Теоретичні основи безпеки життєдіяльності // Безпека життєдіяльності – секюритологія : підручник / Я. Серіков, Л. Коженевські ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків, 2010. – Гл. 2.1. – С. 70–82.

Виступ

Климов А. Сообщение о заседании постоянной комиссии международной ассамблеи столиц и крупных городов (22–23.08.2003 г.) / А. Климов // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. / Харьков. гос. акад. гор. хоз-ва. – Киев : Техніка, 2003. – Вып. 51. – С. 220–238. – (Серия «Технические науки и архитектура»). – Из содерж. : Выступление Л. Шутенко. – С. 221–223 ; Выступление В. Бабаева. – С. 226–228 ; Выступление В. Семёнова. – С. 233–236.

Статті зі збірників

Один автор

Скребнёва С. М. Теплоізоляційний матеріал на основі гірських порід / С. М. Скребнёва // Містобудування та територіальне планування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. ; відпов. ред. М. М. Осетрін. – Київ : КНУБА, 2014. – Вип. 51. – С. 528–533.

Два автори

Горяинов А. Н. Потенциал транспортной системы города и диагностирование его уровня / А. Н. Горяинов, К. Г. Зрибняк // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. / Харьков. нац. акад. гор. хоз-ва. – Киев : Техніка, 2010. – Вып. 95. – С. 254–260. – (Серия «Технические науки и архитектура»).

Три автори

Бабаев В. М. Місто Харків в системі пріоритетних сфер рейтингування провідних глобальних міст TOP–100 (Global Cities): концептуальні засади розробки збалансованої системи показників міста (City Balanced Scorecard (BSC)) / В. М. Бабаєв, Т. В. Момот, О. О. Лукашов // Комунальне господарство міст : наук.-техн. зб. / Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – Вип. 104. – С. 3–16. – (Серія «Економічні науки»).

Статті, що мають чотирьох авторів, описують під назвою.

Инвестиционная составляющая инновационных проектов, направленных на повышение энергоэффективности, надёжности функционирования и экологической безопасности предприятия водопроводно-канализационного хозяйства / Г. И. Благодарная, И. В. Коринько, С. И. Третьяков, Ю. В. Ярошенко // Комунальне господарство міст : наук.-техн. зб. / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2014. – Вип. 114. – С. 98–104. – (Серія «Технічні науки та архітектура»).

Статті, що мають п'ятьох і більше авторів, описують під назвою, подаючи прізвища перших трьох після скісної риски.

Складання, корегування та моніторинг виконання розкладу руху на маршрутах громадського транспорту / В. Х. Далека, О. Ю. Палант, А. М. Сосіпатов та ін. // XXXVII научно-техническая конференция преподавателей, аспирантов и сотрудников Харьковского национального университета городского хозяйства имени А. Н. Бекетова : прогр. и тез. докл. : в 2 ч. / Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2014. – Ч. 1 : Городское строительство, электроснабжение городов, транспорт. – С. 205.

Статті з матеріалів конференцій

Душкін С. С. Технологія приготування розчину алюмовмісного коагулянту для очищення природних вод / С. С. Душкін // Вода. Екологія. Общество : материалы IV междунар. науч.-техн. конф., Харьков, 20–21 марта 2014 г. / Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова, КП «Харьковводоканал», Белгород. гос. техн. ун-т им. В. Г. Шухова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2014. – С. 55–58.

Седышев Е. С. Расчётная оценка прочности кладки из полистиролбетонных блоков / Е. С. Седышев, А. С. Лапшин // Применение пластмасс в строительстве и городском хозяйстве : материалы XI междунар. науч.-техн. интернет-конф., 25 ноября – 25 декабря 2013 г. / Жилинский ун-т (Словакия), Харьков. нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. – Харьков : ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 2014. – С. 65–67.

Статті з журналів

Один автор

Романюк О. М. Шляхи модернізації підприємств водопровідно-каналізаційного господарства / О. М. Романюк // Водопостачання та водовідведення. – 2013. – № 6. – С. 16–25.

Два автори

Глуховський В. П. Неруйнівний контроль міцності бетону. Стан та перспективи розвитку / В. П. Глуховський, Ю. С. Слюсаренко // Будівництво України. – 2013. – № 6. – С. 15–16.

Три автори

Гриневецький В. Т. Досвід природничо-географічних і ландшафтознавчих досліджень для цілей земельного кадастру: минуле та сьогодення / В. Т. Гриневецький, Л. Ю. Сорокіна, В. М. Чехній // Землеустрій і кадастр. – 2013. – № 4. – С. 43–50.

Статті, що мають чотирьох авторів, описують під назвою.

Дослідження параметрів фотодіодів для вимірювання енергетичних характеристик оптичного випромінення видимого діапазону спектру / Ю. Добровольський, Б. Шабашкевич, В. Кузенко, Л. Назаренко // Світлотехніка та електроенергетика. – 2014. – № 1(37). – С. 21–33.

Статті, що мають п'ятьох і більше авторів, описують під назвою, подаючи прізвища перших трьох після скісної риски.

Сопоставление преобразовательных систем высоковольтного частотно-регулируемого электропривода переменного тока / Г. Г. Жемеров, О. В. Ильина, Д. В. Тугай и др. // Електротехніка і електромеханіка. – 2013. – № 6. – С. 49–58.

Статті з іноземних журналів

Marshall T. Regional planning in England. Progress and pressures since 1997 / T. Marshall // TPR: Town Planning Review. – 2004. – Vol. 75(4). – P. 447–472.

Clarke A. Space: Close Encounters with the Cosmonauts / A. Clarke // Omni. – 1989. – Vol. 1 (1). – P. 24–25.

Статті з газет

Аврамцев О. Хронограф: події в історії / О. Аврамцев // Слобідський край. – 2015. – 27 січня. – С. 8.

Про закриття пунктів пропуску через державний кордон : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2015 р. № 106-р // Урядовий кур'єр. – 2015. – 21 лютого. – С. 10.

Список використаних джерел

1. Антоненко І. П. Каталогізація електронних ресурсів : наук.-метод. посібник / І. П. Антоненко, О. В. Барков ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського НАН України. – Київ : НБУВ, 2007. – 115 с.
2. Бібліографічний опис документів. Бібліографічні посилання : метод. реком. / [авт.-уклад. О. М. Збанацька]. – Київ : [б. в.], 2012. – 197 с.
3. ГОСТ 7.12–93. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила [Электронный ресурс]. – Введен в действие с 1995–07–01. – Режим доступа : <http://vsegost.com/Catalog/98/9871/shtml/>. – (дата обращения: 27.01.2015). – Заголовок с экрана.
4. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT). – Чинний від 2007–07–01. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. – 47 с. – (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи).
5. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). – Чинний від 2013–08–22. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – 15 с. – (Інформація та документація).
6. Правила оформлення посилань на архівні документи у дисертаціях // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2010. – № 3 (125). – С. 17–20.
7. Правила оформлення посилань на архівні документи у прикнижкових, прикінцевих, пристатейних списках джерел (у монографії, навчальному посібнику, статті тощо) // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2010. – № 3 (125). – С. 20–22.
8. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у дисертації, і списку опублікованих робіт, який наводять в авторефераті // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2009. – № 5 (115). – С. 26–30.
9. Савина И. А. Библиографическое описание документа : учеб.-метод. реком. / И. А. Савина ; под ред. Н. Б. Зиновьевой. – СПб. : Профессия, 2006. – 272 с. – (Библиотека).

Інформаційне видання

**БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОПИС ДОКУМЕНТІВ
ВІДПОВІДНО ДО ДСТУ 7.1:2006,
ЗАПРОВАДЖЕНОГО В ДІЮ В УКРАЇНІ 01.07.2007**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

3-тє видання, перероблене і доповнене

Укладачі: *Давидова Надія Борисівна*
Статкус Вікторія Олегівна

Відповідальний за випуск: *О. М. Штангей*

Комп'ютерний набір і верстання: *Н. Б. Давидова, В. О. Статкус*

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 4705 від 28.03.2014